



Europees Waarnemingscentrum
voor drugs en drugsverslaving

ESPAD



Samenvatting

Het ESPAD-verslag van 2011

Gebruik van alcohol en andere drugs onder scholieren in 36 Europese landen

Mededeling

Deze uitgave is eigendom van het Europees Waarnemingscentrum voor drugs en drugsverslaving (EWDD) en is auteursrechtelijk beschermd. Het EWDD wijst elke verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid van de hand voor mogelijke gevolgen die voortvloeien uit het gebruik van de gegevens in dit document. De inhoud van deze uitgave geeft niet noodzakelijkerwijs de standpunten weer van de partners van het EWDD, van de lidstaten van de EU of van de instellingen of agentschappen van de Europese Unie.

Op internet is via de Europaserver (<http://europa.eu>) veel aanvullende informatie over de Europese Unie beschikbaar.

Europe Direct helpt u antwoord te vinden op uw vragen over de Europese Unie.

Gratis nummer (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Sommige providers van mobiele telefonie geven geen toegang tot 00 800-nummers of brengen hiervoor kosten in rekening.

Deze samenvatting is beschikbaar in het Bulgaars, Spaans, Tsjechisch, Deens, Duits, Ests, Grieks, Engels, Frans, Italiaans, Lets, Litouws, Hongaars, Nederlands, Pools, Portugees, Roemeens, Slowaaks, Sloveens, Fins, Zweeds, Kroatisch en Noors. Alle vertalingen zijn volledig verzorgd door het Vertaalbureau voor de organen van de Europese Unie. Bibliografische gegevens bevinden zich aan het eind van deze uitgave.

Luxemburg: Bureau voor publicaties van de Europese Unie, 2012

ISBN: 978-92-9168-521-9

doi: 10.2810/58492

© Europees Waarnemingscentrum voor drugs en drugsverslaving, 2012

Overname is toegestaan mits de bron wordt vermeld.



Europees Waarnemingscentrum
voor drugs en drugsverslaving

Cais do Sodré, 1249-289 Lissabon, Portugal
Tel. +351 211 21 02 00 • info@emcdda.europa.eu
www.emcdda.europa.eu

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
Samenvatting	5
Methodologie en kwaliteit van de gegevens	5
Sigaretten	6
Alcohol	6
Illegale drugs	9
Overige middelen	10
Slotopmerkingen	11
Kerncijfers over drugsgebruik	14

Auteurs:

Björn Hibell, Zweedse Raad voor informatie over alcohol en andere drugs (CAN), Stockholm, Zweden.

Ulf Guttormsson, Zweedse Raad voor informatie over alcohol en andere drugs (CAN), Stockholm, Zweden.

Salme Ahlström, Unit Alcohol en drugs, Nationaal Instituut voor Gezondheid en Welzijn (THL), Helsinki, Finland.

Olga Balakireva, Instituut voor Economie en Prognoses, NASU, Kiev, Oekraïne.

Thoroddur Bjarnason, Faculteit Sociale Wetenschappen en Rechten, Universiteit van Akureyri, IJsland.

Anna Kokkevi, Universitair Onderzoeksinstituut Mentale Gezondheid, Athene, Griekenland.

Ludwig Kraus, IFT Institut für Therapieforschung, München, Duitsland & Centrum voor sociaal onderzoek naar alcohol en drugs, SoRAD, Universiteit van Stockholm, Stockholm, Zweden

Bibliografische gegevens van het volledige verslag:

Hibell, B., Guttormsson, U., Ahlström, S., Balakireva, O., Bjarnason, T., Kokkevi, A. en Kraus, L. (2012), The 2011 ESPAD report. Substance use among students in 36 European countries, Zweedse Raad voor informatie over alcohol en andere drugs, Stockholm, Zweden.

U kunt op <http://www.espad.org> lezen hoe u het volledige verslag kunt ontvangen.

Voorwoord



Met genoegen presenteren wij de belangrijkste onderzoeksresultaten van de Europese studie over het gebruik van alcohol en andere drugs onder scholieren (ESPAD) van 2011. ESPAD is een samenwerkingsnetwerk van onafhankelijke onderzoeksteams in meer dan veertig landen in Europa. Het is 's werelds grootste transnationale onderzoeksproject op het gebied van het gebruik van alcohol en andere drugs middelen onder jongeren. Deze uitgebreide samenvatting bevat de samenvatting van het ESPAD-verslag met daarbij negen extra grafieken en een extra tabel. Deze samenvatting is in elektronische vorm beschikbaar in 23 talen en in gedrukte vorm in vier talen, zodat de resultaten breed kunnen worden verspreid in Europa. De samenvatting dient als aanvulling op het volledige Engelstalige verslag.

Deze meertalige samenvatting is tot stand gekomen dankzij de steeds sterkere samenwerking tussen het EWDD (Europees Waarnemingscentrum voor Drugs en Drugsverslaving) en ESPAD. Onze gemeenschappelijke doelstelling is drieledig: ten eerste, het toegankelijker maken van de informatie en kennis die het ESPAD-project oplevert over het gebruik van alcohol en andere drugs onder scholieren; ten tweede, het verbeteren van de beschikbaarheid, kwaliteit en vergelijkbaarheid van ESPAD-enquêtegegevens; en ten derde, het verkrijgen van een zo groot mogelijk analytisch inzicht op grond van de gegevens die op dit gebied beschikbaar zijn.

De taak van het EWDD is het verzamelen, analyseren en verspreiden van feitelijke, objectieve, betrouwbare en vergelijkbare informatie over de drugssituatie in Europa. In het werk van het EWDD is samenwerking met Europese en internationale organisaties op het gebied van drugs noodzakelijk om het inzicht in het totale drugsverschijnsel te vergroten.

De gegevens van ESPAD zijn een steeds belangrijkere component van de verslaglegging van het EWDD geworden en verschaffen waardevolle informatie om de situatie van jongeren in Europa in kaart te brengen. Het ESPAD-project zorgt voor een gemeenschappelijke aanpak in het verzamelen van informatie over het gebruik van alcohol en andere drugs onder 15- en 16-jarige scholieren in Europa en maakt het mogelijk om ontwikkelingen over een langere periode te onderzoeken. Dit is de tweede meertalige samenvatting die door het EWDD wordt ondersteund. Het EWDD heeft tevens via het Instrument voor pretoetredingssteun (IPA) financiële bijstand verleend voor de ESPAD-gegevensverzameling in zes Balkanlanden.

We willen graag van de gelegenheid gebruikmaken om alle gouvernementele en niet-gouvernementele partners in ESPAD-landen te bedanken voor hun bijdrage aan de financiering, gegevensverzameling, analyse en verspreiding van dit belangrijke werk. Het werk van het ESPAD-project zou niet mogelijk zijn geweest zonder de genereuze steun van het Zweedse Ministerie van Gezondheid en Sociale Zaken.

Wolfgang Götz, directeur EWDD

Björn Hibell, ESPAD-coördinator

Samenvatting

Het belangrijkste doel van de Europese studie over het gebruik van alcohol en andere drugs onder scholieren (ESPAD) is het verzamelen van vergelijkbare gegevens over alcohol- en drugsgebruik onder 15- en 16-jarige Europese scholieren, om trendmatige ontwikkelingen te volgen, zowel binnen de afzonderlijke landen als van de landen in hun onderlinge samenhang. Tot nu toe zijn er binnen het ESPAD-project vijf enquêteronden geweest. De eerste enquête werd in 1995 in 26 landen uitgevoerd, terwijl in 2011 in 37 landen gegevens zijn verzameld. Er zijn voor 2011 echter slechts van 36 landen gegevens beschikbaar, doordat het eiland Man wel gegevens heeft verzameld, maar helaas geen resultaten heeft kunnen aanleveren.

Deze samenvatting presenteert de belangrijkste resultaten uit de enquête van 2011 in de ESPAD-landen, alsmede conclusies met betrekking tot langetermijntrends. Daaraan voorafgaand wordt in het kort iets over de methodologie verteld.

Aan de basis van dit samenwerkingsproject staan de onafhankelijke onderzoeksteams in de deelnemende landen. Aan de ESPAD-gegevensverzameling van 2011 hebben meer dan 100 000 scholieren uit de volgende landen deelgenomen: Albanië, België (Vlaanderen), Bosnië en Herzegovina (Servische Republiek), Bulgarije, Kroatië, Cyprus, Tsjechië, Denemarken, Estland, de Faeröer, Finland, Frankrijk, Duitsland (vijf deelstaten), Griekenland, Hongarije, IJsland, Ierland, het eiland Man, Italië, Letland, Liechtenstein, Litouwen, Malta, Moldavië, Monaco, Montenegro, Noorwegen, Polen, Portugal, Roemenië, Rusland (Moskou), Servië, Slowakije, Slovenië, Zweden, Oekraïne en het Verenigd Koninkrijk.

Spanje neemt, net als de Verenigde Staten, niet deel aan ESPAD. Aangezien er echter sprake is van een nauwe samenwerking met het ESPAD project sinds 1995, zijn resultaten van het Spaanse nationale scholieren onderzoek naar drug gebruik in het ESPAD 2011 rapport opgenomen, voorzover ze voldoende vergelijkbaar waren.

Methodologie en kwaliteit van de gegevens

De enquêtes zijn volgens een gestandaardiseerde methodologie en met een gemeenschappelijke

vragenlijst uitgevoerd om ervoor te zorgen dat de gegevens zo veel mogelijk vergelijkbaar zijn. De gegevens werden vooral in het voorjaar verzameld en de doelpopulatie voor 2011 bestond uit scholieren die in 1995 zijn geboren en die ten tijde van de gegevensverzameling een gemiddelde leeftijd van 15,8 jaar hadden.

De gegevens werden verzameld door middel van groepsgewijs afgenomen enquêtes. De scholieren vulden de enquêtes anoniem in het klaslokaal in, met leraren of onderzoeksassistenten als onderzoeksleiders. De steekproeven van klassen in 2011 zijn nationaal representatief op vier uitzonderingen na: de Belgische gegevensverzameling bleef beperkt tot het Nederlandstalige deel (Vlaanderen), in Bosnië en Herzegovina bestreek de gegevensverzameling uitsluitend de Servische Republiek, in Cyprus vond de gegevensverzameling alleen plaats in de gebieden die onder controle van de regering stonden, in Duitsland werd de enquête in slechts vijf van de zestien deelstaten gehouden, en in Rusland bleef de gegevensverzameling beperkt tot de stad Moskou.

De inhoud van dit internationale verslag is gebaseerd op de gestandaardiseerde verslagen en gegevens van de landen die zijn verstrekt aan de coördinatoren en de databankbeheerder van ESPAD. Een paar landen hebben kleine problemen van methodologische aard ondervonden, maar deze waren te klein om de vergelijkbaarheid van de cijfers ernstig in gevaar te kunnen brengen, en de algemene validiteit van de resultaten wordt voor de meeste landen als hoog beschouwd. Wel moet worden erkend dat er zonder meer verschillen waren in de nationale culturele context waarin de scholieren de vragen hebben beantwoord. De vergelijkbaarheid van de gegevens van het Verenigd Koninkrijk wordt uit voorzorg als beperkt beschouwd, vanwege het geringe aantal deelnemende scholen in dit land.

De omvang van de steekproef per land lag doorgaans in de buurt van of boven het aantal klassen waarmee het aanbevolen aantal van 2 400 deelnemende scholieren kon worden gehaald, behalve in de kleinste landen, waar minder, maar wel alle relevante scholieren meededen.

Voorzichtigheid is geboden bij het interpreteren van kleine verschillen in puntschattingen tussen landen of over een langere periode. Veranderingen tussen 2007 en 2011 binnen landen zijn getoetst op statistische significantie, terwijl veranderingen van minder dan vier procentpunten ten opzichte van eerdere gegevensverzamelingen niet als echte veranderingen worden beschouwd. De verschillen tussen jongens en meisjes in 2011 zijn ook op nationaal niveau getoetst op hun statistische significantie.

De resultaten van 2011 voor acht hoofdvariabelen worden hieronder in een overzichtstabel gepresenteerd. Significante afnamen ten opzichte van 2007 zijn daarin in groen aangegeven en significante toenames in rood.

Sigaretten

Aan het begin van de enquête worden een paar vragen over het roken van sigaretten of shag gesteld. In de enquête van 2011 gaf gemiddeld 54 % van de scholieren in deelnemende landen te kennen ten minste één keer sigaretten te hebben gerookt; 28 % had in de afgelopen 30 dagen sigaretten gerookt. Twee procent van alle scholieren had gedurende de laatste 30 dagen ten minste een pakje sigaretten per dag gerookt.

De rangordes van landen voor 'ooit'-gebruik en relatief recent gebruik (de laatste 30 dagen) zijn min of meer gelijk. Landen met een hoge prevalentie van sigarettengebruik in de laatste 30 dagen zijn Bulgarije, Kroatië, Tsjechië, Frankrijk, Letland, Monaco en Slowakije (circa 40 %) en landen met een lage prevalentie zijn Albanië, IJsland, Montenegro en Noorwegen (circa 12 %). Er is geen duidelijk geografisch patroon te vinden.

In landen waar meer scholieren roken, zijn ook meer scholieren te vinden die melden dat sigaretten gemakkelijk verkrijgbaar zijn. Op het niveau van alle landen samen bestaat er ook een verband tussen op jonge leeftijd (13 jaar of jonger) beginnen met roken en een hoog gebruiksniveau in de afgelopen 30 dagen. Gemiddeld meldde 7 % van de scholieren vanaf hun dertiende jaar of jonger dagelijks sigaretten te roken.

Op het niveau van alle landen samen zijn in 2011 de verschillen tussen jongens en meisjes te verwaarlozen wat betreft het roken in de afgelopen 30 dagen, terwijl in 1995 en 1999 nog iets meer jongens dan meisjes rookten. Ook in 2011 kunnen zich in afzonderlijke landen echter grote verschillen

tussen jongens en meisjes voordoen. Er waren significante verschillen tussen jongens en meisjes in elf landen, met in zes landen hogere cijfers voor jongens en in vijf landen hogere cijfers voor meisjes. In Albanië, Cyprus en Moldavië bijvoorbeeld was het gebruik bij jongens ongeveer 16 procentpunten hoger dan bij meisjes; in Bulgarije en Monaco daarentegen was het gebruik bij meisjes 15 procentpunten hoger dan bij jongens.

In de landen waarvoor gegevens beschikbaar zijn uit alle vijf de enquêtes, is tussen 1999 en 2007 een daling in het gebruik van sigaretten in de laatste 30 dagen van 7 procentpunten waarneembaar. Tussen 2007 en 2011 bleef de situatie echter stabiel.

In de periode tussen de laatste twee enquêteronden is het percentage scholieren dat in de laatste 30 dagen had gerookt, in zeven landen significant gestegen en in vijf landen gedaald. Enkele stijgingen waren opvallend, zoals de stijging met 13 procentpunten in Monaco en met 10 procentpunten in Portugal. De landen met de grootste dalingen ten opzichte van 1995 (20 procentpunten of meer vanaf het begin) zijn IJsland, Ierland en Noorwegen. In geen van de landen was sprake van een ononderbroken stijging over alle vijf de enquêteronden heen.

Alcohol

In alle ESPAD-landen behalve IJsland heeft ten minste 70 % van de scholieren ten minste één keer in zijn of haar leven alcohol gedronken; het gemiddelde ligt in de enquête van 2011 op 87 %. Het gemiddelde voor de laatste 12 maanden en de laatste 30 dagen is respectievelijk 79 % en 57 %. Voor alle drie de tijdsperiodes was er sprake van geringe dalingen van 2003 tot 2007 en tot 2011. Achter bovenstaande gemiddelden gaan uiteraard zeer uiteenlopende cijfers per land schuil. Alcoholgebruik in de laatste 30 dagen werd bijvoorbeeld door meer dan 75 % van de scholieren in Tsjechië en Denemarken genoemd, maar slechts door 17 % in IJsland en 32 % in Albanië. Er is geen duidelijk geografisch patroon te vinden, maar landen met relatief lage percentages zijn voornamelijk Noord-Europese landen en Balkanlanden.

De nationale prevalentiecijfers van 'ooit'-gebruik, gebruik in de laatste 12 maanden en gebruik in de laatste 30 dagen zijn voor jongens en meisjes bijna gelijk; wanneer zich echter verschillen voordoen, is de prevalentie vrijwel altijd hoger bij jongens. In 15 landen zijn er bijvoorbeeld significant meer jongens dan meisjes die in de laatste 30 dagen alcohol

hadden gebruikt, terwijl meisjes in slechts drie landen (IJsland, Letland en Zweden) in de meerderheid zijn. Als het echter gaat om hogere frequenties binnen een bepaalde tijdsperiode, is het aandeel van jongens gewoonlijk hoger.

Voor de scholieren die de op de laatste drinkdag geconsumeerde hoeveelheden van verschillende dranken opgaven, verschilde het geschatte gemiddelde gebruik voor jongens en meisjes: jongens dronken gemiddeld een derde meer dan meisjes (gemiddeld 5,8 cl versus 4,3 cl 100 % alcohol in 2011). In bijna alle landen is een significant verschil in deze richting te vinden. In enkele landen (IJsland en Zweden) waren de gemiddelde hoeveelheden voor jongens en meisjes echter ongeveer gelijk. In verreweg de meeste landen is bier de meest gedronken drank onder jongens, terwijl in iets meer dan de helft van de landen sterke drank het meest wordt gedronken onder meisjes. Gemiddeld maken deze twee dranken samen ongeveer 70 % van de totale alcoholconsumptie van de scholieren uit.

Er zijn zeer grote verschillen tussen de landen. Op hun laatste drinkdag dronken Deense scholieren gemiddeld meer dan drie keer zo veel als scholieren in Albanië, Moldavië, Montenegro en Roemenië. Grote hoeveelheden worden voornamelijk geconsumeerd onder scholieren in de Noord-Europese landen en de Britse eilanden, terwijl veel van de landen waar kleinere hoeveelheden worden geconsumeerd, te vinden zijn in Zuidoost-Europa. De gemiddelde geconsumeerde hoeveelheden op de laatste drinkdag waren in 2011 ongeveer gelijk aan die in 2007. Op nationaal niveau zijn de hoeveelheden in 2011 echter in tien landen aanzienlijk gestegen en in slechts vier landen gedaald.

Op nationaal niveau bestaat er geen (statistische) correlatie tussen het percentage scholieren in een land dat in de voorafgaande 30 dagen alcohol had gedronken, en de geconsumeerde hoeveelheden op de laatste drinkdag. Dit betekent dat zowel in landen met een hoge als met een lage drinkfrequentie zowel hoge als lage gemiddelde geconsumeerde hoeveelheden kunnen worden aangetroffen.

Op nationaal niveau bestaat er een sterke positieve relatie tussen de vermelde alcoholconsumptie op de laatste drinkdag en de mate van dronkenschap die op die dag wordt ervaren. Dat wil zeggen dat in landen waar scholieren grotere hoeveelheden alcohol zeiden te drinken, ze ook melding maakten van een grotere mate van dronkenschap.

Dronkenschap kan ook worden gemeten door de scholieren te vragen hoe vaak ze in de laatste 30 dagen bij één gelegenheid vijf of meer consumpties hebben gedronken. Deze manier om 'occasioneel zwaar alcoholgebruik' te meten heeft voor meisjes in de loop van de ESPAD-enquête rond een van de meest opvallende veranderingen ondergaan: op het niveau van alle landen samen is het gemiddelde gestegen van 29 % in 1995 tot 41 % in 2007. In de enquête van 2011 is dit cijfer echter weer gedaald naar 38 %. Voor jongens is het cijfer in 2011 ook iets lager (43 %) dan in 2007 (45 %) en benadert daarmee weer het cijfer van 1995 (41 %).

Het gemiddelde verschil tussen jongens en meisjes is gekrompen van 12 procentpunten in 1995 tot 5 procentpunten in 2011, maar ook in de laatste enquête ronden gaven in 22 van de ESPAD-landen aanzienlijk meer jongens dan meisjes aan dat zij occasioneel zwaar dronken. In één land (Zweden) was het aandeel echter significant hoger onder meisjes. Nog eens drie Noord-Europese landen (Finland, IJsland en Noorwegen) behoren tot de groep van tien ESPAD-landen waarin de cijfers van 2011 voor jongens en meisjes ongeveer gelijk waren. De overige landen in deze groep zijn de landen van de Britse eilanden — Ierland en het Verenigd Koninkrijk (beperkte vergelijkbaarheid) — de buurlanden Frankrijk en Monaco, en enkele andere landen in verschillende delen van Europa (België (Vlaanderen), Estland en Rusland (Moskou)).

Twee Noord-Europese landen bevinden zich aan tegenovergestelde uiteinden van de schaal, wanneer het gaat om occasioneel zwaar alcoholgebruik. Het percentage scholieren in IJsland dat in 2011 aangaf in de laatste 30 dagen occasioneel zwaar te hebben gedronken, was 13 %, terwijl dit percentage in Denemarken meer dan vier keer zo hoog was (56 %). Een blik op de kaart laat geen duidelijk geografisch patroon zien.

In de periode tussen de twee laatste enquête rond een zijn de cijfers voor occasioneel zwaar alcoholgebruik in vier landen (Cyprus, Griekenland, Hongarije en Servië) significant gestegen, terwijl een aanzienlijke daling werd waargenomen in negen landen met vergelijkbare gegevens, waaronder vier Noord-Europese landen, te weten, de Faeröer, IJsland, Noorwegen en Zweden. De grootste stijgingen, met ongeveer 10 procentpunten, deden zich voor in Cyprus en Hongarije, terwijl de grootste dalingen, met 9 procentpunten, zich voordeden in de Faeröer en IJsland.

Overzichtstabel Resultaten hoofdvariabelen per land. (Percentages, tenzij anders vermeld.) ESPAD 2011.
De kleuren geven significante veranderingen aan ten opzichte van de gegevens van 2007.

	Sigaretten- of shagconsumptie laatste 30 dagen	Alcoholconsumptie laatste 30 dagen	Occasioneel zwaar alcoholgebruik laatste 30 dagen ^{a)}	Alcoholvolume (cl 100 %) laatste dag waarop is gedronken, onder gebruikers	'Ooit'-gebruik cannabis	'Ooit'-gebruik van andere illegale drugs dan cannabis ^{b)}	'Ooit'-gebruik van kalmeringsmiddelen zonder recept	'Ooit'-gebruik van te inhaleren drugs ^{c)}
Albanië	13	32	21	3,0	4	6	8	3
België (Vlaanderen)	26	69	38	4,7	24	9	8	7
Bosnië en Herz. (SR)	15	47	31	3,6	4	2	4	5
Bulgarije	39	64	48	4,0	24	10	3	4
Kroatië	41	66	54	6,6	18	5	5	28
Cyprus	23	70	44	4,5	7	7	11	8
Tsjechië	42	79	54	5,6	42	8	10	8
Denemarken ^{d)}	24	76	56	9,7	18	5	4	4
Estland	29	59	53	6,0	24	8	8	15
Faeröer	31	44	33	6,2	5	3	2	6
Finland	34	48	35	7,5	11	3	7	10
Frankrijk	38	67	44	..	39	10	11	12
Duitsland (5 deelstaten)	33	73	..	5,6	19	8	2	10
Griekenland	21	72	45	4,2	8	5	9	14
Hongarije	37	61	45	5,2	19	8	9	10
IJsland	10	17	13	4,8	10	4	8	3
Ierland	21	50	40 ^{d)}	6,7	18	6	3	9
Italië	36	63	35	4,1	21	6	10	3
Letland	43	65	49	5,0	24	9	4	23
Liechtenstein	32	66	..	5,1	21	8	2	10
Litouwen	37	63	..	4,3	20	6	13	7
Malta	22	68	56	4,7	10	6	3	14
Moldavië	15	..	37	2,7	5	4	2	2
Monaco	38	69	39	..	37	11	14	15
Montenegro	12	38	27	3,3	5	5	5	6
Noorwegen	14	35	30	7,1	5	2	4	5
Polen	28	57	37	5,3	23	7	15	8
Portugal	29	52	22	5,0	16	8	7	6
Roemenië	29	49	36	3,1	7	5	3	7
Rusland (Moskou)	31	37	24	3,8	15	5	2	9
Servië	20	52	36	4,2	7	3	7	5
Slowakije	39	60	50	5,3	27	7	4	10
Slovenië	32	65	53	5,4	23	6	5	20
Zweden	21	38	31	7,0	9	4	8	11
Oekraïne	29	54	30	4,2	11	4	2	3
Gemiddelde	28	57	39	5,1	17	6	6	9
Verenigd Koninkrijk	23	65	52	6,7	25	9	3	10

^{a)} Gebruik van vijf of meer consumpties bij één gelegenheid. Een 'consumptie' is een glas/flesje/blikje bier (ca. 50 cl), een glas /flesje/blikje cider (ca. 50 cl), 2 glazen/flesjes alcopops (ca. 50 cl), een glas wijn (ca. 15 cl), een glas sterkedrank (ca. 5 cl of een cocktail).

^{b)} 'Andere illegale drugs dan cannabis' zijn amfetaminen, cocaïne, crack, ecstasy, LSD of andere hallucinogenen, heroïne en GHB.

^{c)} 'Om high te worden'.

^{d)} Wegens het ontbreken van vergelijkbare gegevens van 2007 betreft het hier een vergelijking met gegevens van 2003, waarbij verschillen van meer dan 3 procentpunten naar voren worden gehaald.

■ Afname ■ Geen verandering ■ Toename □ Geen vergelijking

Gemiddeld hadden bijna zes op de tien scholieren op de leeftijd van 13 jaar of jonger al ten minste één glas alcoholhoudende drank gebruikt en was 12 % op die leeftijd al eens dronken geweest. Dit antwoord werd gemiddeld door meer jongens dan meisjes gegeven, en deze tendens was in bijna alle landen hetzelfde.

Een aantal scholieren heeft aangegeven dat ze de laatste 12 maanden in verband met hun alcoholgebruik problemen hebben gehad. De soorten problemen die het meest werden genoemd, waren 'slechte prestaties op school of werk' (13 %) en ernstige problemen met vrienden of ouders (elk 12 %). Landen waar veel scholieren alcoholgerelateerde problemen zeiden te hebben, zijn Bulgarije, Tsjechië, Letland en Slowakije.

De meeste alcoholgerelateerde problemen komen gemiddeld meer voor bij jongens. Dit verschil is het grootst ten aanzien van 'vechtpartijen' en 'problemen met de politie'. Voor sommige problemen is het gemiddelde voor jongens en meisjes echter ongeveer gelijk, bijvoorbeeld voor 'slechte prestaties op school of werk' en voor ernstige problemen met ouders of vrienden.

Illegale drugs

Bijna een derde (29 %) van de scholieren in de ESPAD-landen meent dat cannabis tamelijk gemakkelijk of erg gemakkelijk verkrijgbaar is. Er zijn echter grote verschillen tussen de landen: het percentage varieert van 59 % in Tsjechië tot 6 % in Moldavië. Jongens achten cannabis iets vaker gemakkelijk verkrijgbaar dan meisjes (33 % versus 28 % in 2011), en deze tendens is ook te vinden in de meeste afzonderlijke landen, met aanzienlijk hogere cijfers voor jongens in 24 van de landen. Amfetaminen en ecstasy worden niet zo gemakkelijk verkrijgbaar geacht als cannabis.

De waargenomen opwaartse trend tussen 1995 en 2003 in het 'ooit'-gebruik van illegale drugs kwam in 2007 tot stilstand, toen het gemiddelde per land ongeveer 2 procentpunten onder dat van 2003 lag. Dit gebruik is in 2011 op hetzelfde niveau gebleven. In 1995 gaf 11 % van de scholieren aan ooit illegale drugs te hebben gebruikt. In 2011 was dat 18 %. Tussen de twee laatste enquêteronden vond in elf landen een significante stijging plaats, en in acht landen een significante daling; in geen van beide gevallen is een geografisch patroon te vinden, en zowel stijgingen als dalingen komen voor in landen met een hoge prevalentie en in landen met een lage prevalentie.

Volgens de enquête van 2011 heeft gemiddeld 21 % van de jongens en 15 % van de meisjes ten minste één keer in hun leven illegale drugs gebruikt. In alle enquêtes is duidelijk dat een groter percentage van de jongens dit heeft gedaan; in de laatste enquêteronde waren de cijfers voor jongens in meer dan twee derde van de ESPAD-landen significant hoger dan voor meisjes.

Het gerapporteerde gebruik van illegale drugs verschilt aanzienlijk tussen de landen. In Tsjechië gaf bijna de helft (43 %) van de scholieren dergelijk gebruik toe, en relatief veel scholieren (ongeveer 39 %) deden dit in Frankrijk en Monaco. Daarentegen zei slechts ongeveer 6 % illegale drugs te hebben gebruikt in Bosnië en Herzegovina (Servische Republiek), de Faeröer, Moldavië, Montenegro en Noorwegen. Lagere prevalentiecijfers zijn veel te vinden in Zuidoost-Europa, met inbegrip van veel Balkanlanden, en in de Noord-Europese landen.

Bij verreweg de meeste scholieren die zeiden illegale drugs te hebben gebruikt, ging het om cannabis. Van de scholieren gaf in 2011 17 % aan wel eens cannabis te hebben gebruikt, terwijl 6 % een of meer van de andere drugs uit de lijst van illegale drugs had gebruikt. Ecstasy en amfetaminen staan op een gedeelde tweede plaats (elk 3 %) en cocaïne, crack, LSD en heroïne (1–2 %) werden minder vaak genoemd. België (Vlaanderen), Bulgarije, Frankrijk, Letland, Monaco en het Verenigd Koninkrijk (beperkte vergelijkbaarheid) zijn in 2011 de landen met de hoogste percentages 'ooit'-gebruik van illegale drugs anders dan cannabis (prevalentiecijfers rond 10 %). Gemiddeld hebben meer jongens dan meisjes ooit andere illegale drugs dan cannabis gebruikt: 7 % versus 5 % in 2011. De cijfers zijn in 14 landen voor jongens ook significant hoger, ook al is er één land waar significant meer meisjes aangaven ooit deze middelen te hebben gebruikt.

Zoals hierboven is aangegeven, is cannabis verreweg de meest gebruikte illegale drug. Gemiddeld zeiden meer jongens dan meisjes ooit cannabis te hebben gebruikt (19 % versus 14 % in 2011), en de cijfers waren in 27 landen significant hoger voor jongens. Er is een zeer groot verschil tussen de landen met de hoogste prevalenties — Tsjechië (42 % in 2011), Frankrijk en Monaco (elk ongeveer 38 %) — en de landen met de laagste prevalenties — Albanië, Bosnië en Herzegovina (Servische Republiek), de Faeröer, Moldavië, Montenegro en Noorwegen (elk 4–5 %). Tussen 2007 en 2011 is het percentage scholieren dat ooit cannabis heeft gebruikt, in elf landen aanzienlijk

gestegen en in vijf landen gedaald. De opvallendste stijgingen deden zich voor in Frankrijk en Monaco (8–9 procentpunten), terwijl de grootste daling zich voordeed in Rusland (Moskou) (11 procentpunten).

Cannabisgebruik in de laatste 12 maanden werd gemeld door 13 % van alle scholieren, met 15 % onder jongens en 11 % onder meisjes, terwijl gebruik in de laatste 30 dagen werd gemeld door 8 % van de jongens en 5 % van de meisjes (gemiddeld 7 %). In de meeste landen (27 in 2011) hebben significant meer jongens dan meisjes in de laatste 30 dagen cannabis gebruikt. In de twee landen met de hoogste prevalentie (Frankrijk en Monaco) zei meer dan een op de vijf scholieren in de laatste 30 dagen cannabis te hebben gebruikt, maar in Albanië, Bosnië en Herzegovina (Servische Republiek), de Faeröer, Moldavië, Noorwegen en Roemenië deed slechts 1–2 % dit.

Door de betrekkelijk hoge prevalentiepercentages van cannabisgebruik onder jongeren in Europa kan men zich afvragen welke mogelijk negatieve gevolgen dit gebruik heeft voor het individu en de samenleving. Door een analyse aan de hand van de optionele CAST-module van de vragenlijst (CAST: Cannabis Abuse Screening Test) is in de 13 (van de 36) ESPAD-landen die dergelijke gegevens hebben verstrekt, het risico van aan cannabis gerelateerde problemen geschat. In het algemeen werd een op de drie ‘cannabisgebruikers in het afgelopen jaar’ (33 %) in 2011 aangemerkt als iemand met een verhoogd risico om aan cannabis gerelateerde problemen te krijgen. De totale prevalentie van gebruikers met een hoog risico in de totale nationale steekproeven varieerde van 1 % tot 9 %, met een gemiddelde van 5 %.

Er zijn maar een paar landen waar het percentage scholieren dat ooit illegale drugs heeft gebruikt, in 2011 lager was dan in 1995. Het opvallendste voorbeeld is Ierland, waar in 1995 37 % van de scholieren zei ooit illegale drugs te hebben gebruikt, terwijl dit cijfer in 2011 slechts 19 % was. In de Faeröer vond in dezelfde jaren een daling plaats van 12 % naar 7 %, terwijl het cijfer voor het Verenigd Koninkrijk afnam van 42 % in 1995 naar 29 % in 2007.

De algemene indruk is dat de stijging van het gebruik van illegale drugs die tussen 1995 (11 %) en 2003 (20 %) in ESPAD-landen is waargenomen, in 2003 tot stilstand is gekomen, gezien het feit dat het gemiddelde prevalentiepercentage zowel in 2007 als in 2011 18 % was.

Overige middelen

‘Ooit’-gebruik van kalmeringsmiddelen of sedativa zonder recept komt het meest voor in Litouwen, Monaco en Polen, waar circa 14 % van de scholieren in de enquête van 2011 aangaf zulke middelen te hebben gebruikt. Het ‘ooit’-gebruik van deze middelen ligt het laagst bij scholieren uit de Faeröer, Duitsland (vijf deelstaten), Liechtenstein, Moldavië, Rusland (Moskou) en Oekraïne (2 %). Gemiddeld ligt het aantal meisjes dat deze middelen zonder recept gebruikt, iets hoger dan het aantal jongens (8 % versus 5 % in 2011). Deze trend is zichtbaar in de meeste landen, met in de laatste enquête in 18 landen significant hogere prevalentiecijfers voor meisjes dan voor jongens. Het algemene cijfer was redelijk stabiel tussen 1995 en 2011 (rond de 7–8 %), hoewel zich tussen 2007 en 2011 in drie landen aanzienlijke stijgingen en in zeven landen dalingen voordeden.

Het gemiddelde percentage scholieren dat aangaf ooit alcohol te hebben gebruikt in combinatie met pillen om high te worden, is in 2011 lager (6 %) dan het in 1999 was (9 %), en deze dalende trend doet zich bij beide geslachten voor. Het verschil tussen jongens en meisjes is in 2011 bovendien kleiner dan ooit (7 % voor meisjes versus 5 % voor jongens).

Het ‘ooit’-gebruik van kalmeringsmiddelen of sedativa zonder doktersrecept en het gecombineerde gebruik van alcohol en pillen zijn de enige vormen van middelengebruik die in alle vijf de enquêteronden gemiddeld meer voorkomen onder meisjes dan onder jongens.

In de periode van de eerste enquêteronde in 1995 tot die van 2007 waren de prevalentiecijfers van ‘ooit’-gebruik van te inhaleren drugs vrij stabiel, met gemiddelden van over het geheel genomen 8–9 %. Tussen de twee laatste enquêteronden is echter een lichte stijging te zien van 8 % naar 10 %. De prevalentie was voorheen bij jongens 1–2 procentpunten hoger dan bij meisjes, maar in 2011 was het percentage voor beide geslachten hetzelfde (10 %). Dit is nog niet eerder voorgekomen.

In bijna de helft van de landen (15 van de 32) met vergelijkbare gegevens in 2007 en 2011 is een significante stijging van het ‘ooit’-gebruik van te inhaleren drugs te zien, terwijl zich in zeven landen een significante daling voordeed. Een van de opvallendste dalingen deed zich voor in Cyprus, dat eerder een hoge prevalentie had. In dit land halveerde het percentage scholieren dat zei ooit te inhaleren drugs te hebben gebruikt, van 16 % in

2007 naar 8 % in 2011. Er zijn tussen de twee laatste enquêteronden ook sterke stijgingen waargenomen. Voorbeelden daarvan zijn Kroatië, met een stijging van 11 % tot 28 %, en Letland, waar de prevalentie steeg van 13 % tot 23 %. Deze twee landen hebben daarmee in 2011 de hoogste prevalentiecijfers. Moldavië heeft met 2 % daarentegen het laagste cijfer.

Polydruggebruik wordt in een apart hoofdstuk van het verslag geanalyseerd. De situatie in 2011 is tamelijk stabiel ten opzichte van die in 2007. De totale prevalentie van polydruggebruik (waarbij sprake is van het gebruik van twee of meer middelen) in de totale steekproef van de 29 landen met vergelijkbare gegevens lag in beide enquêteronden rond de 9 %. Dit percentage is vergelijkbaar met, of zelfs hoger dan, de cijfers voor het gebruik van andere illegale drugs dan cannabis. De prevalentie van het gebruik van drie of meer middelen was in beide enquêtes 3,5 %. Polydruggebruik vertoont een relatie met afwijkend gedrag, dat hier wordt weergegeven door variabelen zoals het hebben van problemen met de politie, betrokkenheid bij vechtpartijen, het hebben van onveilige seks en pijnbelen.

Voor geen van de in deze paragraaf genoemde middelen tekent zich een duidelijk geografisch patroon af.

Slotopmerkingen

Het is algemeen bekend dat er op individueel niveau vaak een verband bestaat tussen het gebruik van verschillende middelen. De cijfers van 2011 laten ook duidelijke verbanden zien tussen het gebruik van verschillende middelen op het niveau van alle landen samen. Er kan worden geconcludeerd dat in landen waar veel scholieren recente ('in de laatste 30 dagen') alcoholconsumptie en occasioneel zwaar alcoholgebruik melden, meer scholieren illegale drugs en te inhaleren drugs hebben gebruikt, en vice versa.

Er zijn acht hoofdvariabelen geselecteerd om een overzicht te geven van de resultaten van 2011 per land: roken van sigaretten in de laatste 30 dagen, gebruik van alcoholhoudende dranken in de laatste 30 dagen, geconsumeerd alcoholvolume (100 % alcohol) op de laatste dag waarop is gedronken, occasioneel zwaar alcoholgebruik in de laatste 30 dagen, 'ooit'-gebruik van marihuana of hasj (cannabis), 'ooit'-gebruik van andere illegale drugs dan cannabis, 'ooit'-gebruik van kalmeringsmiddelen of sedativa zonder recept en 'ooit'-gebruik van te inhaleren drugs.

De prevalentiepercentages van individuele landen voor de acht hoofdvariabelen zijn vergeleken met de gemiddelden voor alle landen samen. De landen die voor veel hoofdvariabelen boven of rond het gemiddelde scoren, zijn Polen en Portugal. De landen met lage prevalentiepercentages zijn IJsland en de buurlanden Albanië, Bosnië en Herzegovina (Servische Republiek), Moldavië en Montenegro. Het is moeilijker om landen met hoge prevalentiepercentages te identificeren, aangezien er niet één land is dat voor alle metingen boven het gemiddelde scoort. Landen die echter in dit verband in 2011 zouden kunnen worden genoemd, zijn Tsjechië, Estland, Frankrijk, Letland, Monaco en Slovenië. Er is geen duidelijk geografisch patroon waargenomen.

De algemene trends voor het gebruik van verdovende middelen voor alle landen met gegevens van alle vijf de enquêteronden variëren afhankelijk van de variabele in lichte mate. Het roken van sigaretten in de laatste 30 dagen is gedurende de periode van 1999 tot 2007 afgenomen en is in de periode van 2007 tot 2011 hetzelfde gebleven.

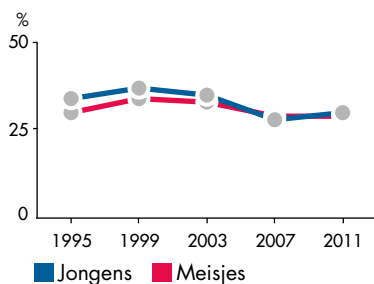
De alcoholconsumptie in de laatste 30 dagen is sinds 2003 licht gedaald. Voor occasioneel zwaar alcoholgebruik was in de periode 1995–2007 een opwaartse trend waar te nemen (een toename van 9 procentpunten). Deze kon voornamelijk worden verklaard door de toegenomen prevalentiepercentages bij meisjes in een aantal landen. Deze trend lijkt echter tot stilstand te zijn gekomen, want de cijfers van 2011 laten voor zowel jongens als meisjes lichte dalingen zien.

Aan de opwaartse trend tussen 1995 en 2003 in het 'ooit'-gebruik van illegale drugs, hoofdzakelijk cannabis, is een einde gekomen: de cijfers van 2007 en 2011 liggen 3 procentpunten onder het cijfer van 2003. De ervaring met andere illegale drugs dan cannabis nam tussen 1995 en 1999 toe, maar is sindsdien redelijk stabiel gebleven.

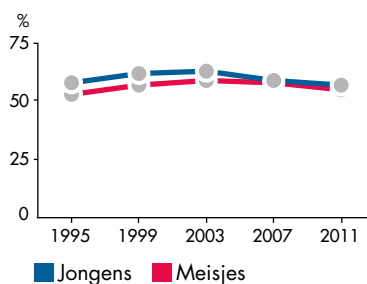
Het 'ooit'-gebruik van kalmeringsmiddelen of sedativa zonder recept is tussen de vijf enquêteronden nauwelijks veranderd. Hetzelfde geldt voor te inhaleren drugs, ook al is het cijfer van 2011 iets hoger dan dat van 2007.

Op één uitzondering na, namelijk het gebruik van kalmeringsmiddelen of sedativa zonder recept, waren de cijfers voor de hoofdvariabelen in de eerste enquêteronde voor jongens hoger dan voor meisjes. Dit verschil tussen de geslachten was op het moment van de enquêteronde van 2011 echter

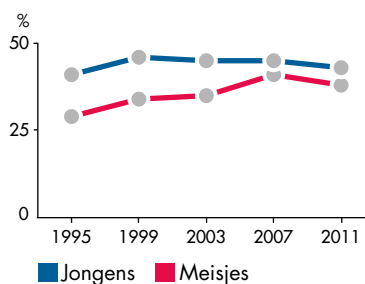
Overzichtsfiguur Trends in acht hoofdvariabelen per geslacht. 1995–2011. Gemiddelde percentages (tenzij anders vermeld) voor de 14-26 landen die trendgegevens beschikbaar stellen.



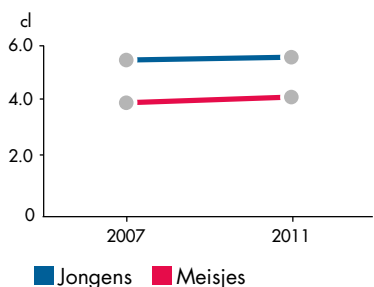
Sigaretten- of shagconsumptie laatste 30 dagen. Gemiddelden voor 19 landen. Percentages.



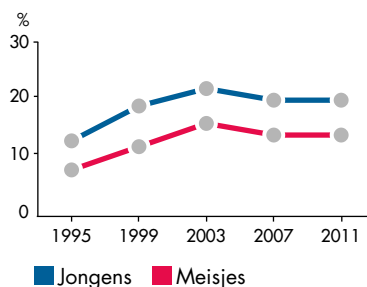
Alcoholconsumptie laatste 30 dagen. Gemiddelden voor 18 landen.



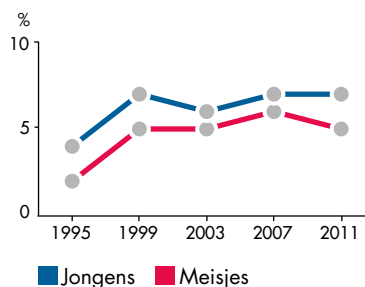
Minimaal vijf consumpties bij één gelegenheid laatste 30 dagen. Gemiddelden voor 14 landen. (Een 'consumptie' is een glas/flesje/blikje bier (ca. 50 cl), een glas/flesje/blikje cider (ca. 50 cl), 2 glazen/flesjes alcopops (ca. 50 cl), een glas wijn (ca. 15 cl), een glas sterkedrank (ca. 5 cl of een cocktail).



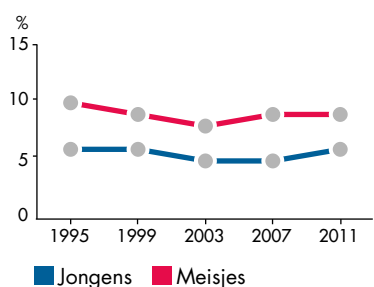
Geschat gemiddeld geconsumeerd alcoholvolume op laatste drinkdag onder scholieren die consumptie op laatste drinkdag hebben gemeld. Gemiddelden voor 26 landen. (Centiliters 100 % alcohol.)



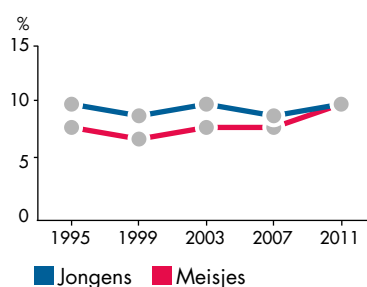
'Ooit'-gebruik van marihuana of hasj. Gemiddelden voor 19 landen.



'Ooit'-gebruik van andere illegale drugs dan marihuana of hasj. Gemiddelden voor 19 landen. (Omvat amfetaminen, cocaïne, crack, ecstasy, LSD of andere hallucinogenen, heroïne en (sinds 2007) GHB.)



'Ooit'-gebruik van kalmeringsmiddelen of sedativa zonder doktersrecept. Gemiddelden voor 19 landen.



'Ooit'-gebruik van te inhaleren drugs. Gemiddelden voor 17 landen.

grotendeels verdwenen voor het roken van sigaretten en de alcoholconsumptie in de laatste 30 dagen en voor het 'ooit'-gebruik van te inhaleren drugs. Ook voor occasioneel zwaar alcoholgebruik is een merkbare afname van het verschil tussen jongens en meisjes waar te nemen.

De trends in afzonderlijke landen wijken echter af van dit algemene beeld, zoals te zien is aan de kleuren in de overzichtstabel voor de acht hoofdvariabelen. Voor wat recente veranderingen tussen 2007 en 2011 betreft, zijn de cijfers voor scholieren in Bosnië en Herzegovina (Servische Republiek) voor alle acht hoofdvariabelen in 2011 lager dan in 2007. Andere landen met een relatief groot aantal afnamen zijn onder andere Malta, met in 2011 lagere cijfers voor zes variabelen, en IJsland, Noorwegen en Rusland (Moskou), met lagere cijfers voor vijf variabelen. In het geval van IJsland en Noorwegen gaat het onder andere om alle alcoholgerelateerde variabelen, terwijl in Malta en Rusland (Moskou) zowel het 'ooit'-gebruik van cannabis als het 'ooit'-gebruik van andere illegale drugs dan cannabis is afgenomen.

In IJsland is dit een voortzetting van trends die in eerdere enquêteronden zijn waargenomen en die IJsland een koppositie hebben gegeven op het punt van lage alcoholconsumptie en onthouding van verschillende middelen.

Aanzienlijke stijgingen voor zes van de acht hoofdvariabelen zijn te zien in Cyprus en voor vijf van deze variabelen in Griekenland, Hongarije en Montenegro. Cypriotische scholieren meldden meer alcoholgebruik en gebruik van illegale drugs in 2011, terwijl tegelijkertijd het percentage van hen dat zei ooit te inhaleren drugs te hebben gebruikt, halveerde. De stijgingen in Griekenland en Hongarije betroffen occasioneel zwaar alcoholgebruik, alsook het geconsumeerde alcoholvolume op de laatste dag waarop is gedronken. De stijgingen in Montenegro waren voornamelijk stijgingen ten opzichte van relatief lage waargenomen niveaus in eerdere enquêteronden.

De hoofdvariabele waarvoor het grootste aantal landen (15) in 2011 aanzienlijk hogere cijfers meldt dan in 2007, is het 'ooit'-gebruik van te inhaleren drugs. Andere variabelen met een relatief groot aantal landen dat een stijging tussen de laatste twee enquêteronden meldt, zijn onder andere het 'ooit'-gebruik van cannabis (11) en het gemiddelde geconsumeerde alcoholvolume op de laatste dag waarop is gedronken (10).

De hoofdvariabelen met het grootste aantal landen dat in 2011 aanzienlijk lagere cijfers meldt dan in 2007, zijn onder andere alcoholgebruik in de laatste 30 dagen en occasioneel zwaar alcoholgebruik in dezelfde periode (elk 11 landen).

Een blik op de gehele periode van 1995 tot 2011 met speciale aandacht voor drie variabelen (occasioneel zwaar alcoholgebruik, 'ooit'-gebruik van cannabis en 'ooit'-gebruik van andere illegale drugs dan cannabis) laat zien dat de cijfers in de meeste landen in 2011 vrijwel ongewijzigd of hoger zijn dan die van 1995. De opvallendste stijgingen in occasioneel zwaar alcoholgebruik, in procentpunten, zijn gevonden in Kroatië, Hongarije, Slowakije en Slovenië (21–30 procentpunten). De grootste stijgingen in 'ooit'-gebruik van cannabis zijn gevonden in Tsjechië (met de grootste stijging vóór 2003), Estland (grotendeels vóór 2003) en Slowakije (ook al is het cijfer van 2011 aanzienlijk lager dan dat van 2007) (17–20 procentpunten). Enkele uitzonderingen daargelaten, liggen deze landen in Oost-Europa.

Een afname tussen 1995 en 2011 in het occasioneel zwaar alcoholgebruik in de laatste 30 dagen is hoofdzakelijk waargenomen in IJsland (23 procentpunten), maar ook in Finland (tot 2007) en Oekraïne (elk 16 procentpunten). Het 'ooit'-gebruik van cannabis is in Ierland gedaald met 19 procentpunten en in het Verenigd Koninkrijk met 12 procentpunten (tot 2007). Deze twee landen zijn ook de enige landen met aanzienlijke afnamen van het 'ooit'-gebruik van andere illegale drugs dan cannabis, met 13 procentpunten in het Verenigd Koninkrijk (van 1995 tot 2007) en 10 procentpunten in Ierland. Met uitzondering van Oekraïne liggen deze landen in West-Europa.

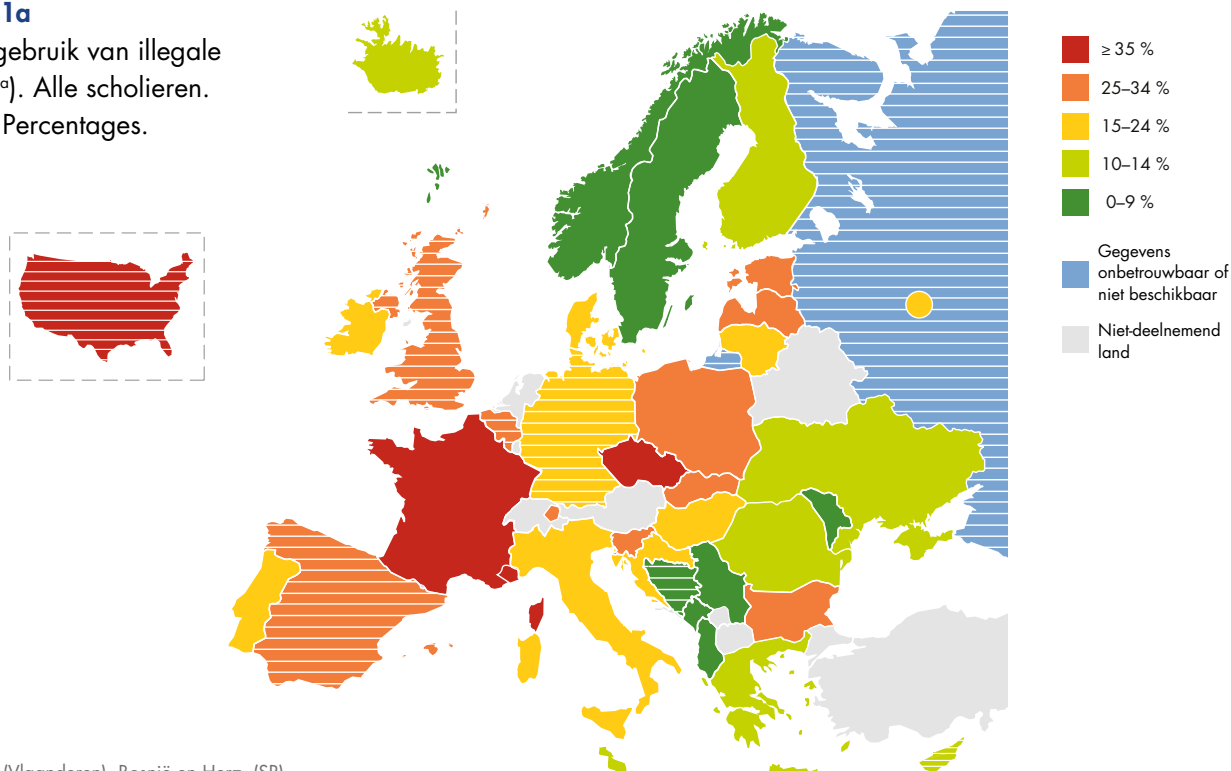
Er zijn natuurlijk nog meer voorbeelden van (groepen van) landen die trends in een vergelijkbare richting laten zien, zoals het lagere geconsumeerde alcoholvolume in enkele Noord-Europese landen. Er zijn dus nog veel meer mogelijkheden om de ESPAD-gegevens te analyseren. Hopelijk zullen ESPAD-onderzoekers, en ook collega's in andere landen, de gegevensverzamelingen van ESPAD in de toekomst nog meer gebruiken om onze kennis van het gebruik van diverse middelen door jongeren in Europa verder uit te breiden.

Het volledige ESPAD-verslag van 2011 is te vinden op de volgende website:
<http://www.espad.org/espad-reports>

Kerncijfers voor drugsgebruik

Figuur 1a

'Ooit'-gebruik van illegale drugs (%). Alle scholieren. 2011. Percentages.



(¹) België (Vlaanderen), Bosnië en Herz. (SR), Cyprus, Duitsland (5 deelstaten) en Rusland (Moskou): beperkte geografische dekking.

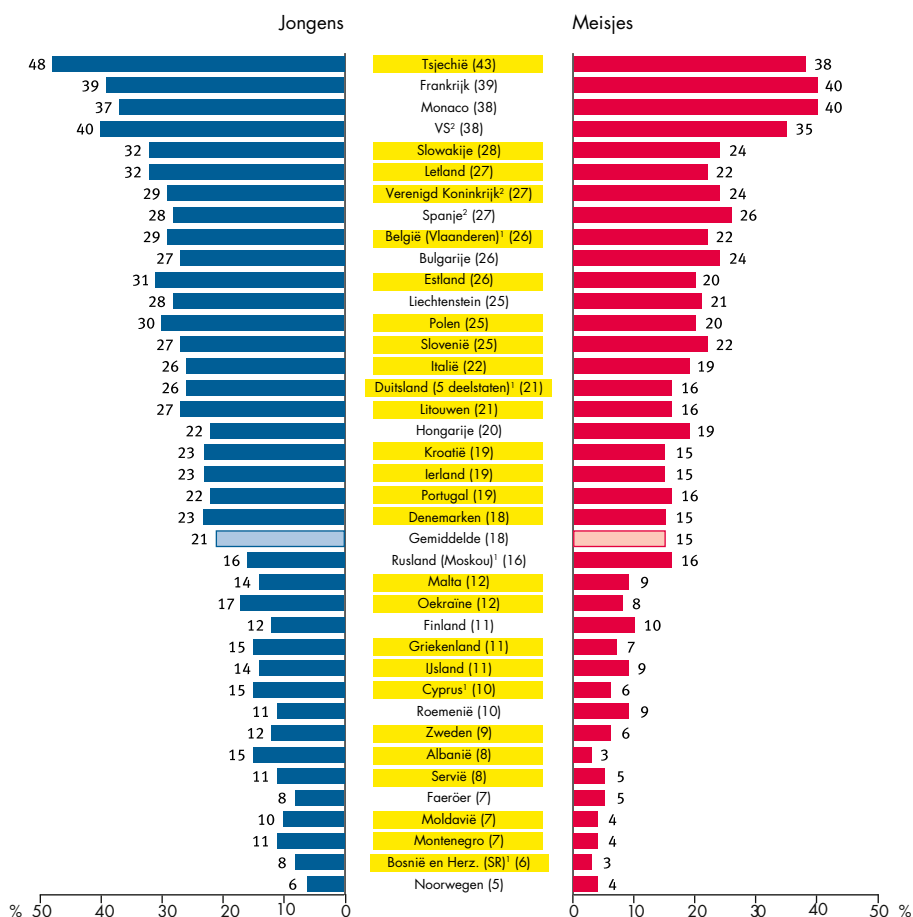
(²) Spanje, Verenigd Koninkrijk en VS: beperkte vergelijkbaarheid.

(³) 'Illegale drugs' zijn cannabis, amfetaminen, cocaïne, crack, ecstasy, LSD of andere hallucinogenen, heroïne en GHB.

Significant verschil tussen jongens en meisjes

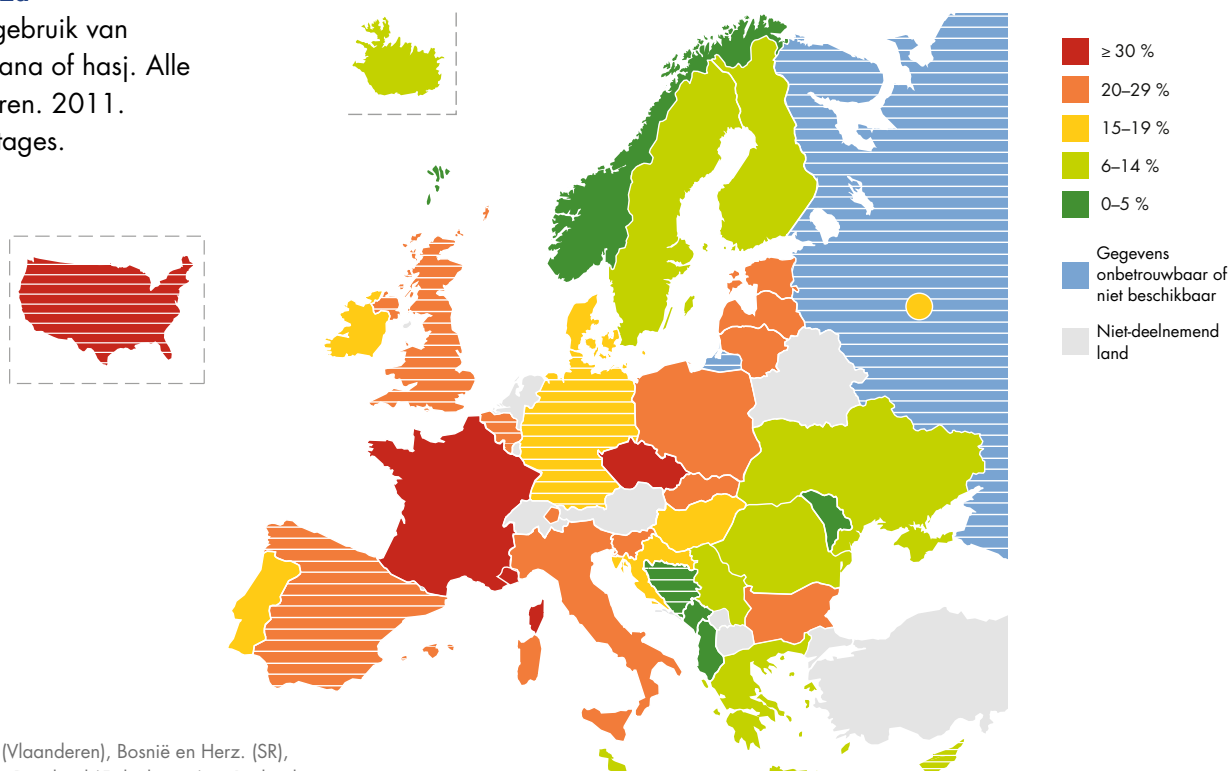
Figuur 1b

'Ooit'-gebruik van illegale drugs (%) per geslacht. 2011. Percentages.



Figuur 2a

'Ooit'-gebruik van
marihuana of hasj. Alle
scholieren. 2011.
Percentages.



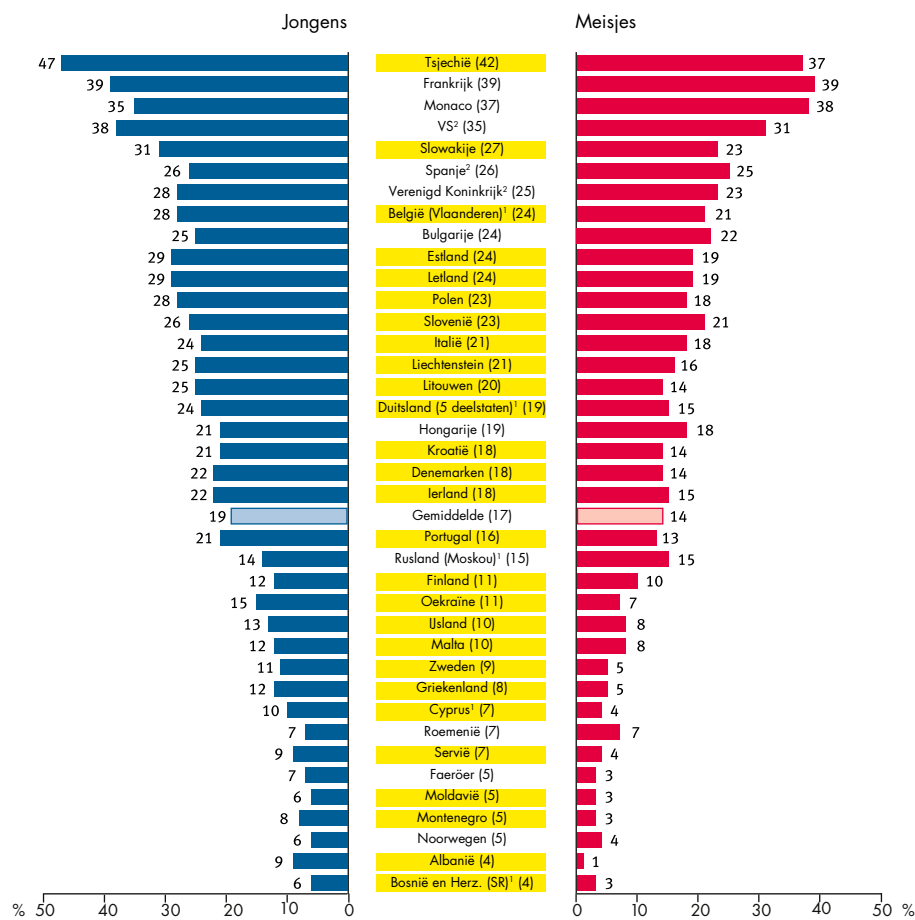
(¹) België (Vlaanderen), Bosnië en Herz. (SR), Cyprus, Duitsland (5 deelstaten) en Rusland (Moskou): beperkte geografische dekking.

(²) Spanje, Verenigd Koninkrijk en VS: beperkte vergelijkbaarheid.

Significant verschil tussen jongens en meisjes

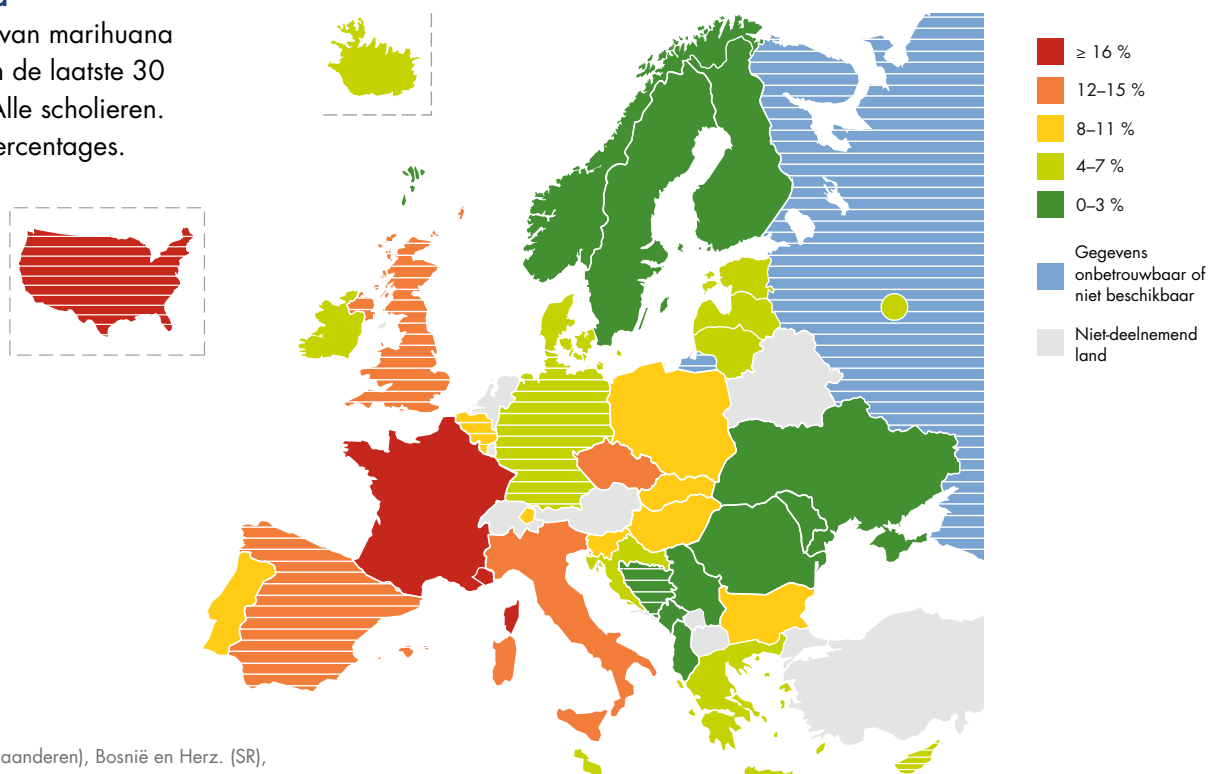
Figuur 2b

'Ooit'-gebruik van
marihuana of hasj per
geslacht. 2011. Percentages.



Figuur 3a

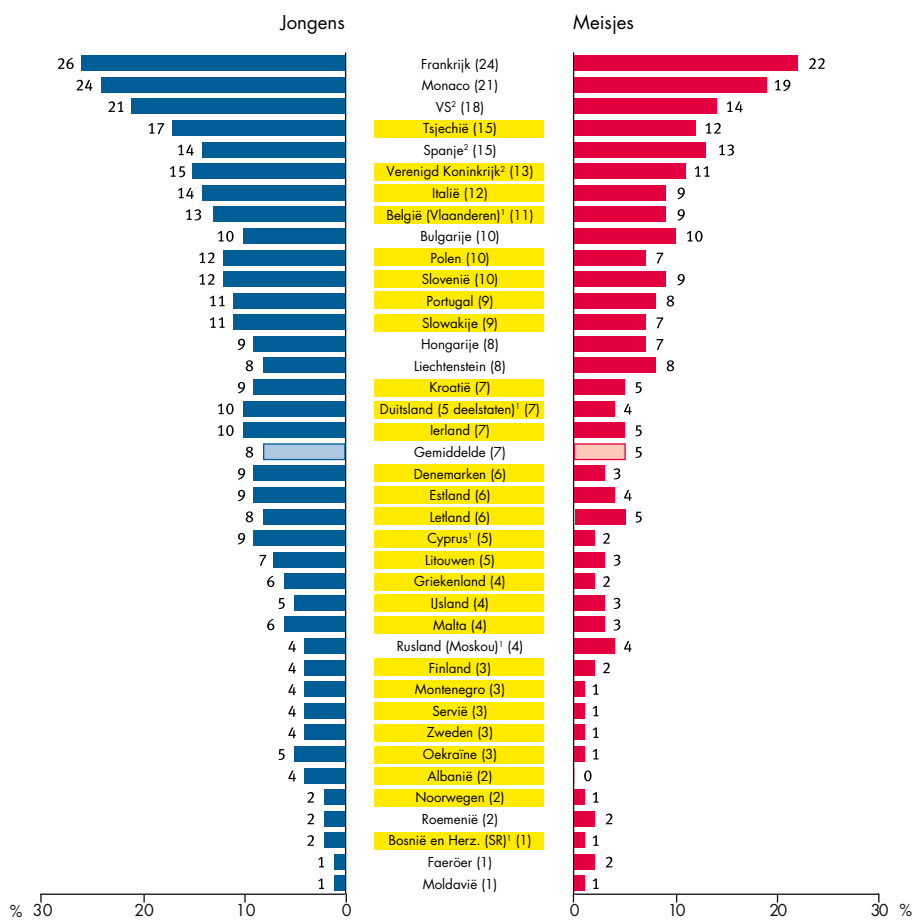
Gebruik van marihuana of hasj in de laatste 30 dagen. Alle scholieren. 2011. Percentages.



(¹) België (Vlaanderen), Bosnië en Herz. (SR), Cyprus, Duitsland (5 deelstaten) en Rusland (Moskou): beperkte geografische dekking.

(²) Spanje, Verenigd Koninkrijk en VS: beperkte vergelijkbaarheid.

Significant verschil tussen jongens en meisjes

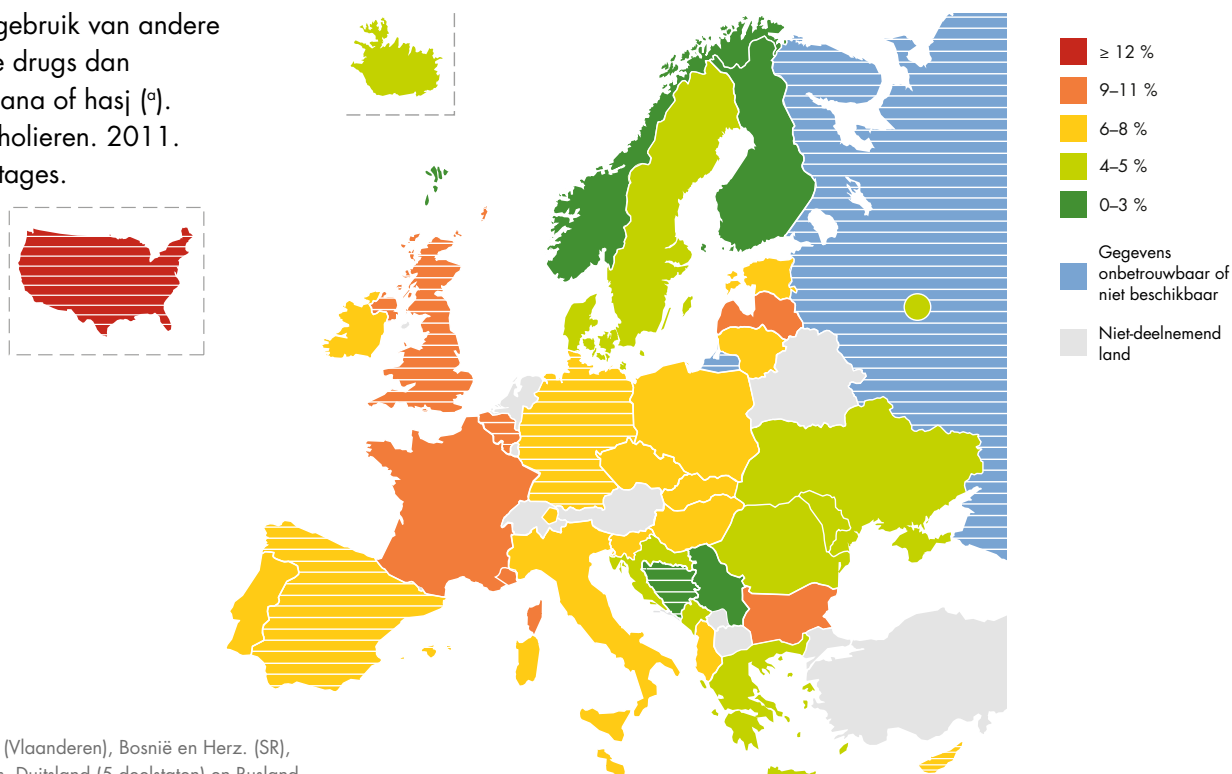


Figuur 3b

Gebruik van marihuana of hasj in de laatste 30 dagen per geslacht. 2011. Percentages.

Figuur 4a

'Ooit'-gebruik van andere illegale drugs dan marihuana of hasj ^(a). Alle scholieren. 2011. Percentages.



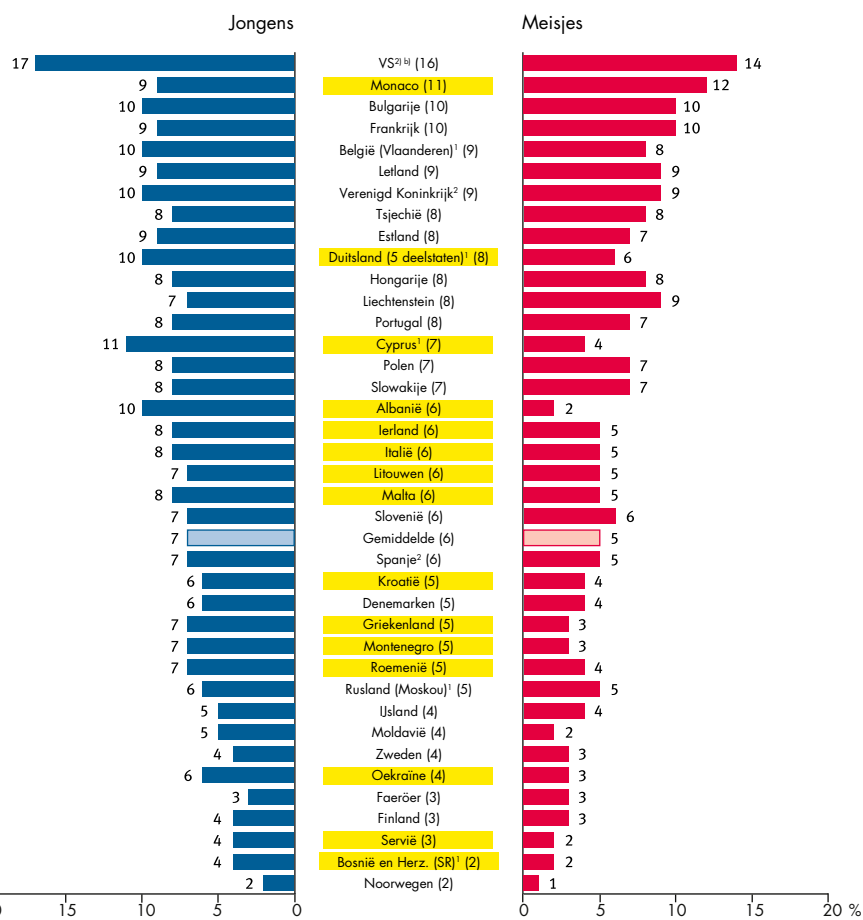
(¹) België (Vlaanderen), Bosnië en Herz. (SR), Cyprus, Duitsland (5 deelstaten) en Rusland (Moskou): beperkte geografische dekking.

(²) Spanje, Verenigd Koninkrijk en VS: beperkte vergelijkbaarheid.

(^a) 'Illegale drugs' zijn amfetaminen, cocaïne, crack, ecstasy, LSD of andere hallucinogenen, heroïne en GHB.

(^b) Omvat kalmeringsmiddelen; omvat geen ecstasy of GHB.

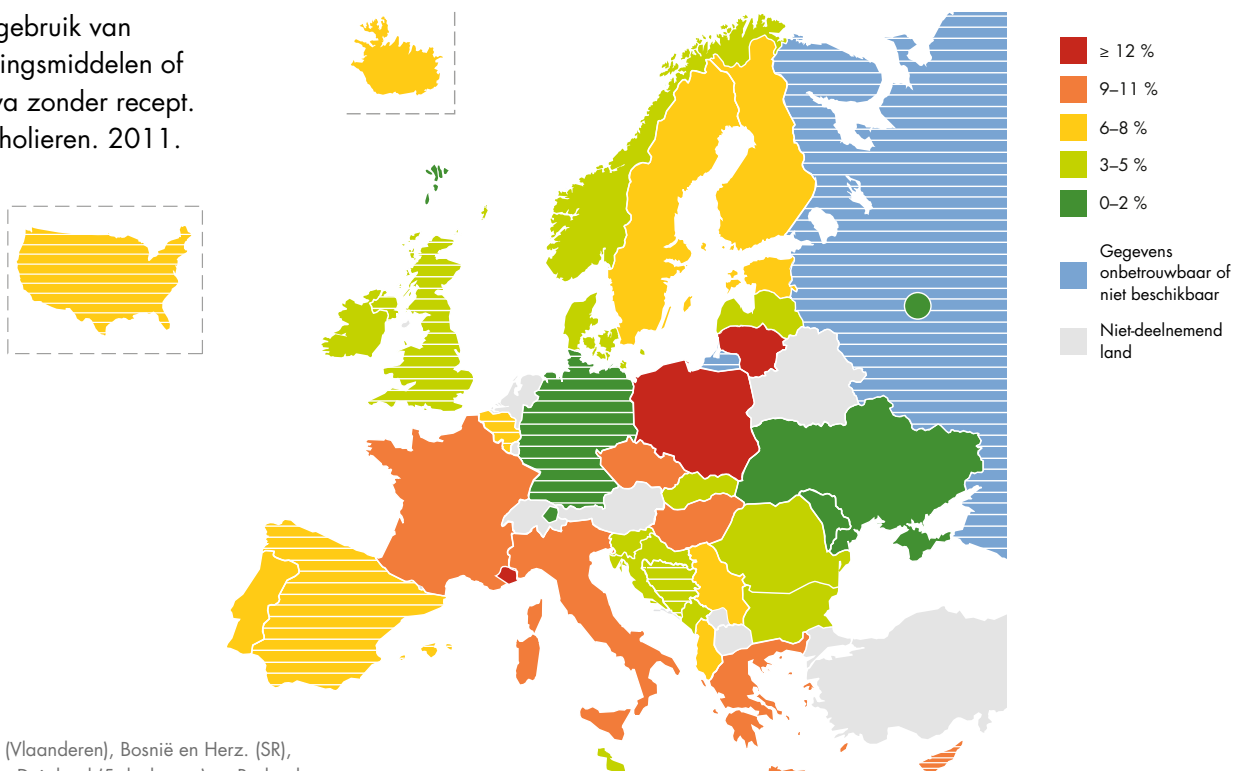
 Significant verschil tussen jongens en meisjes

**Figuur 4b**

'Ooit'-gebruik van andere illegale drugs dan marihuana of hasj ^(a) per geslacht. 2011. Percentages.

Figuur 5a

'Ooit'-gebruik van kalmeringsmiddelen of sedativa zonder recept. Alle scholieren. 2011.



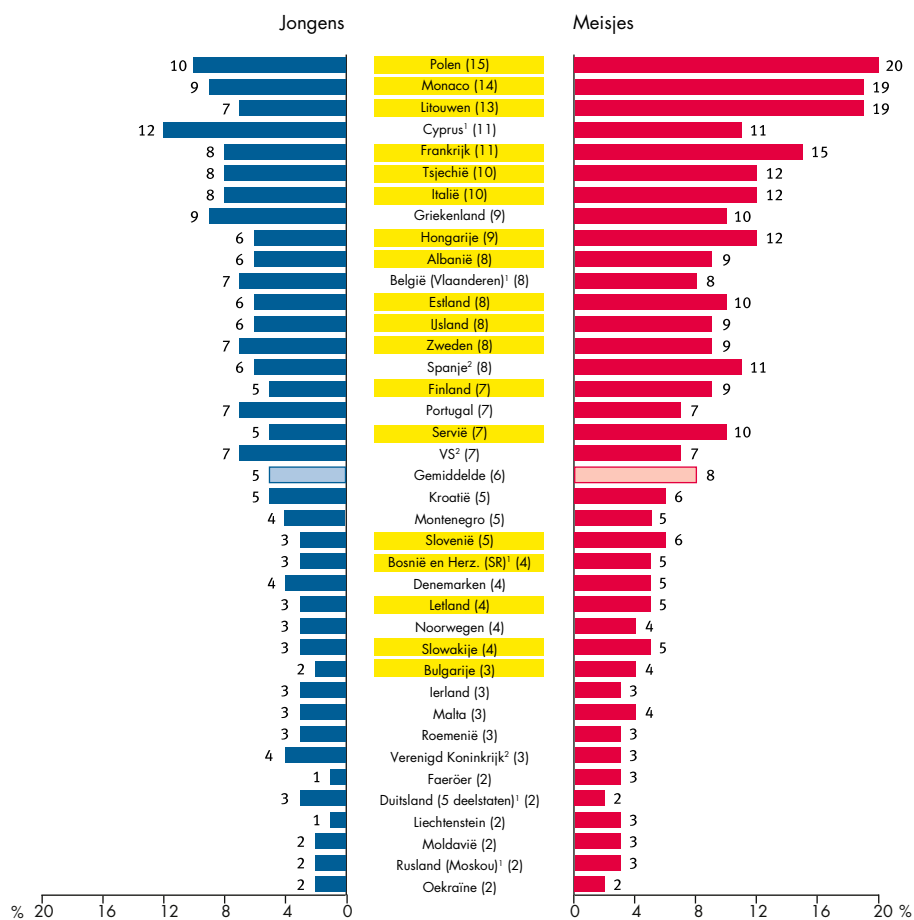
(¹) België (Vlaanderen), Bosnië en Herz. (SR), Cyprus, Duitsland (5 deelstaten) en Rusland (Moskou): beperkte geografische dekking.

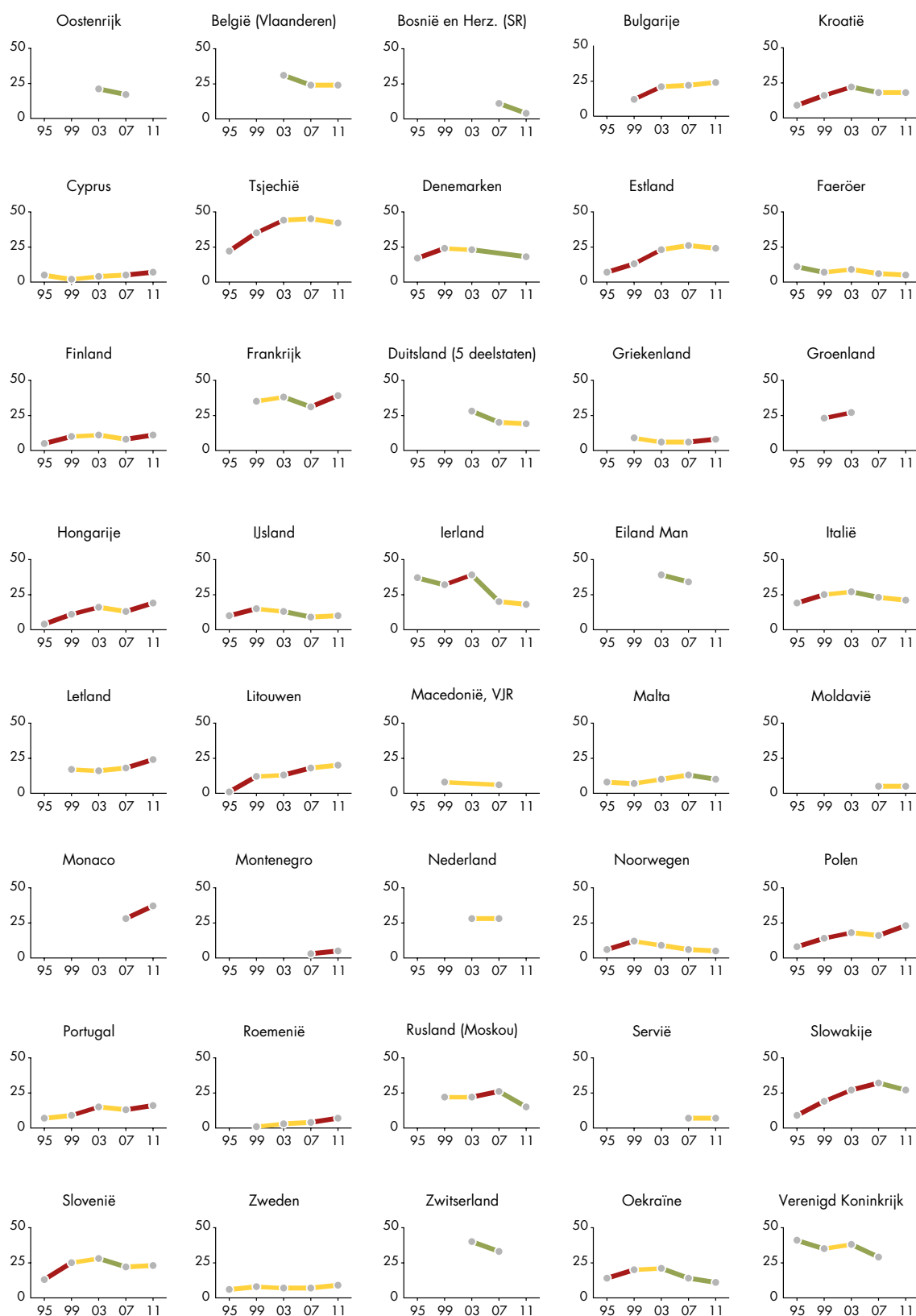
(²) Spanje, Verenigd Koninkrijk en VS: beperkte vergelijkbaarheid.

Significant verschil tussen jongens en meisjes

Figuur 5b

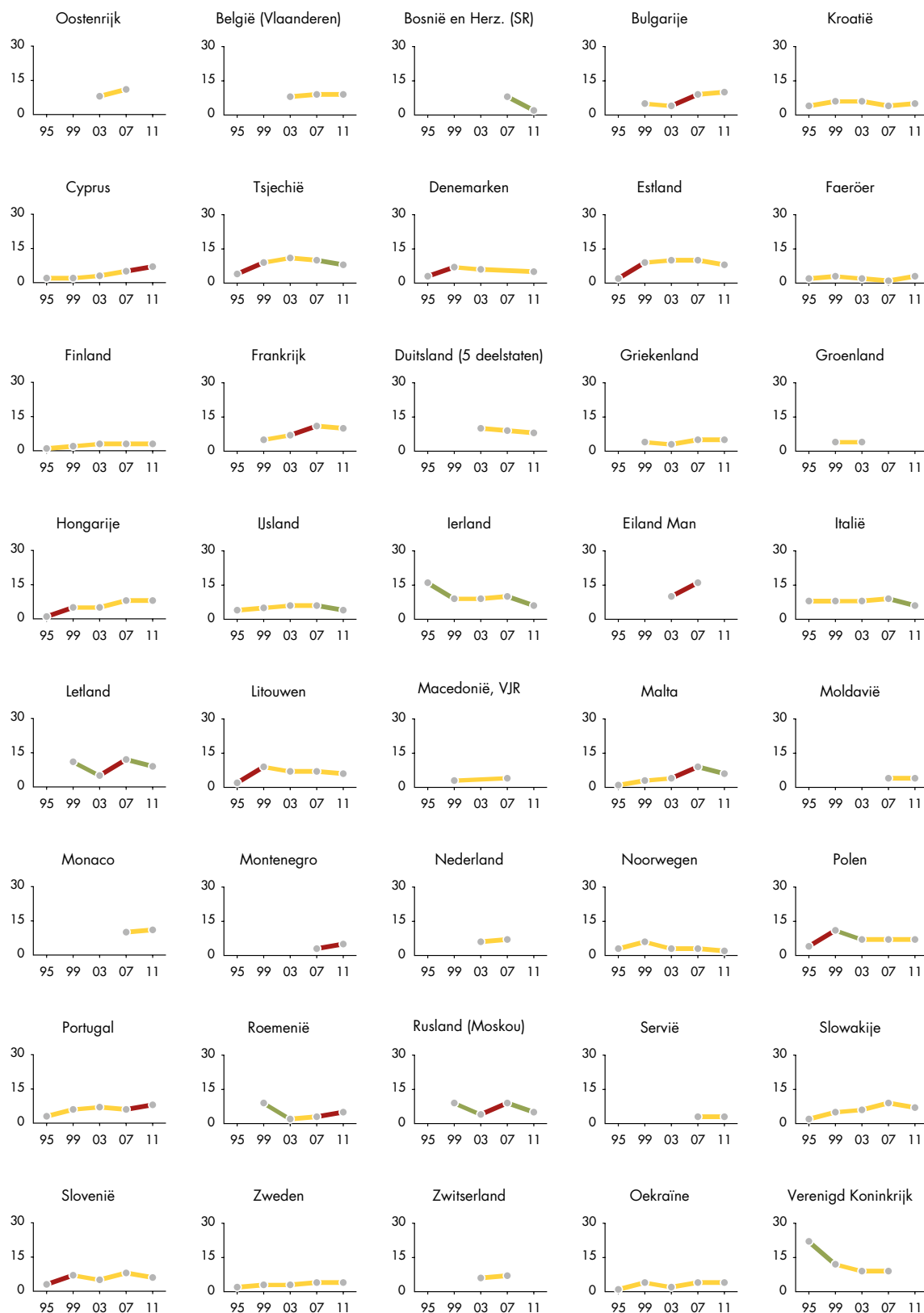
'Ooit'-gebruik van kalmeringsmiddelen of sedativa zonder recept per geslacht. 2011. Percentages.



Figuur 6 'Ooit'-gebruik van marihuana of hasj per land. 1995–2011. Percentages.

Noot: De veranderingen tussen 2007 en 2011 binnen landen zijn getoetst op hun statistische significantie, behalve voor drie landen waarvoor het niet mogelijk was om significantietoetsen uit te voeren (Denemarken, Verenigd Koninkrijk en Noorwegen). Veranderingen van minder dan vier procentpunten ten opzichte van eerdere gegevensverzamelingen worden niet erkend als echte veranderingen. Afnamen zijn aangegeven in groen, toenames in rood, ongewijzigde situaties in geel.

Figuur 7 'Ooit'-gebruik van andere illegale drugs dan marihuana of hasj per land. 1995–2011. Percentages.



Noot: De veranderingen tussen 2007 en 2011 binnen landen zijn getoetst op hun statistische significantie, behalve voor drie landen waarvoor het niet mogelijk was om significantietoetsen uit te voeren (Denemarken, Verenigd Koninkrijk en Noorwegen). Veranderingen van minder dan vier procentpunten ten opzichte van eerdere gegevensverzamelingen worden niet erkend als echte veranderingen. Afnamen zijn aangegeven in groen, toenames in rood, ongewijzigde situaties in geel.

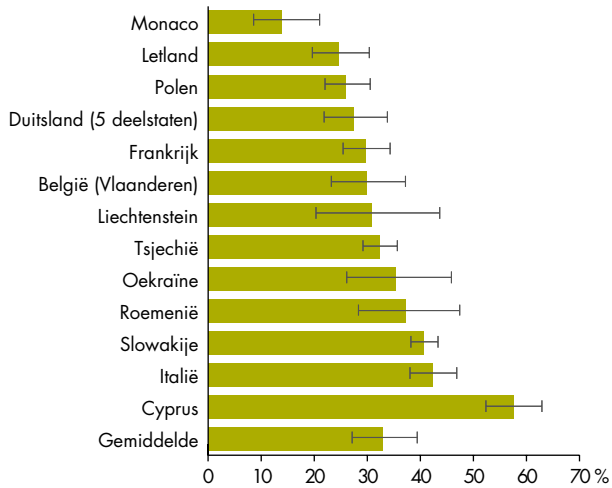
Tabel 1 Prevalentie van polydruggebruik in 29 landen. 2007 en 2011. Percentages.

	2+ middelen		3+ middelen	
	2007	2011	2007	2011
België (Vlaanderen)	12,5	12,9	5,4	4,5
Bulgarije	13,0	12,9	5,0	5,2
Kroatië	10,2	12,3	3,4	4,3
Cyprus	8,0	11,2	3,0	5,0
Tsjechië	16,2	16,1	6,7	5,9
Estland	8,3	7,9	3,6	2,5
Finland	4,8	5,8	1,7	2,2
Frankrijk	15,4	20,1	7,6	7,8
Duitsland (5 deelstaten)	11,6	9,8	3,9	3,5
Griekenland	7,5	7,5	2,3	2,6
Hongarije	9,4	10,2	3,6	5,0
IJsland	5,4	4,1	2,2	1,7
Ierland	10,2	6,7	4,6	2,4
Italië	16,1	13,1	7,3	6,2
Letland	9,7	9,2	3,6	3,6
Litouwen	9,4	7,7	3,1	2,8
Malta	9,9	7,8	4,0	3,3
Monaco	10,2	17,9	5,0	8,3
Montenegro	2,8	4,4	1,1	2,0
Noorwegen	3,0	1,5	1,6	0,6
Polen	8,2	10,7	3,0	4,0
Portugal	7,4	7,1	2,7	3,1
Roemenië	4,0	5,5	1,1	1,6
Rusland (Moskou)	6,8	6,4	2,4	1,8
Servië	6,2	5,9	2,0	2,1
Slowakije	12,2	9,4	4,7	3,5
Slovenië	10,2	9,8	4,2	4,0
Zweden	3,7	3,9	1,6	1,2
Oekraïne	5,8	5,0	1,8	1,9

Noot: Polydruggebruik is gedefinieerd als het gebruik van meer dan één van de volgende middelen: tabak (meer dan vijf 5 sigaretten per dag in de laatste 30 dagen), alcohol (consumptie bij 10 of meer gelegenheden in de laatste 30 dagen), cannabis (elk gebruik in de laatste 30 dagen), andere illegale drugs (amfetaminen, cocaïne, crack, heroïne en ecstasy, alsmede LSD of andere hallucinogenen) (elk gebruik ooit) en kalmeringsmiddelen/sedativa zonder recept (elk gebruik ooit).

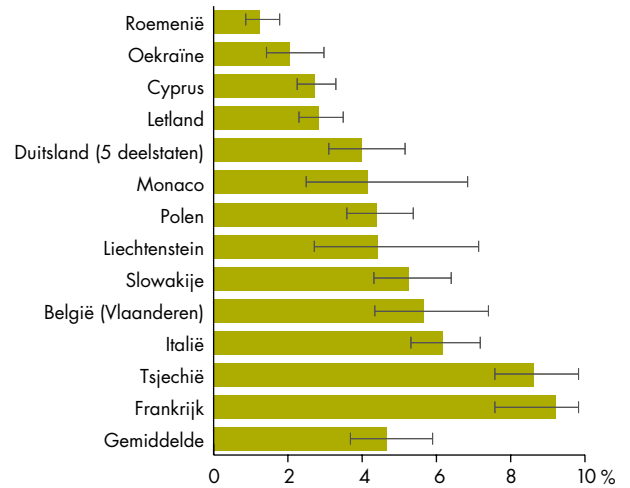
Figuur 8

Percentage gebruikers met hoog risico onder degenen die in de afgelopen 12 maanden cannabis hebben gebruikt



Figuur 9

Percentage gebruikers met hoog risico onder alle deelnemende scholieren in een land



Noot: De CAST-schaal (CAST: Cannabis Abuse Screening Test) is gebruikt om het risico van aan cannabis gerelateerde problemen te schatten in de 13 (van de 36) ESPAD-landen die dergelijke gegevens hebben verstrekt. De totale CAST-score varieert van 0 tot en met 6, waarbij een totaalscore van 2 of meer punten wijst op cannabisgebruik dat een hoog risico oplevert.

Europees Waarnemingscentrum voor drugs en drugsverslaving

Samenvatting — Het ESPAD-verslag van 2011

Luxemburg: Bureau voor publicaties van de Europese Unie

2012 — 22 blz. — 21x29.7 cm

ISBN 978-92-9168-521-9

Over het EWDD en ESPAD

Het Europees Waarnemingscentrum voor Drugs en Drugsverslaving (EWDD) is een van de gedecentraliseerde agentschappen van de Europese Unie. Het in Lissabon gevestigde EWDD is in 1993 opgericht en fungeert als de centrale bron van velerlei informatie op het gebied van drugs en drugsverslaving in Europa.

Het EWDD verzamelt, analyseert en verspreidt feitelijke, objectieve, betrouwbare en vergelijkbare informatie over drugs en drugsverslaving. Op deze manier voorziet het EWDD zijn publiek van een gedocumenteerd beeld van het verschijnsel drugs in Europa.

De Europese studie naar de consumptie van alcohol en drugs op school (ESPAD) is een samenwerkingsproject van onafhankelijke onderzoeksteams in een veertigtal landen in Europa. Het is 's werelds grootste transnationale onderzoeksproject op het gebied van alcohol- en drugsconsumptie onder jongeren.

Het ESPAD-project kwam in 1993 tot stand op initiatief van de Zweedse Raad voor informatie over alcohol en drugs (CAN) en met de steun van de Pompidou-groep bij de Raad van Europa. De eerste gegevensverzameling vond in 1995 plaats in 26 landen. Het ESPAD-verslag van 2011 geeft de resultaten van de vijfde gegevensverzamelingsronde in 36 landen in het jaar 2011.

Deze meertalige samenvatting is het resultaat van het samenwerkingskader van het EWDD en ESPAD. Samen streven wij naar een bredere toegang tot de informatie en expertise over alcohol- en drugsgebruik onder scholieren, die is ontwikkeld door het ESPAD-project en die de beschikbaarheid, kwaliteit en vergelijkbaarheid van schoolonderzoeksgegevens verbetert.

